

Siter og referer korrekt

Feil og mangler ved sitater og referanselister i akademiske arbeider reduserer den vitenskapelige verdien av forskning.

[Liv Wergeland Sørbye](#)

Professor emerita

VID vitenskapelige høyskole

[Sitering](#)

[Referering](#)

[Referanser](#)

[Akademisk skriving](#)

Sykepleien Forskning 2019;14(52885):e-52885

DOI: [10.4220/sykepleienf.2011.0025](https://doi.org/10.4220/sykepleienf.2011.0025)

Min gamle veileder, professor Peter F. Hjort (død 2011), fortalte at når han fikk et manus til gjennomlesing, startet han med referanselisten. Var denne korrekt, gledet han seg til å lese arbeidet. En god referanseliste borger for kvalitet. Var referansene slurvete og ufullstendig gjengitt, var han bekymret for kvaliteten på innholdet.

I denne artikkelen presiserer jeg hvilket omfattende nøyaktighetsarbeid godt skriftlig arbeid må utvise. Det er to kategorier kildefeil som oftest forekommer:

1. bibliografiske feil, og
2. misforståelse og feilsitat av forskningsresultater eller faglige resonnementer.

Les originalartikkelen

Når man skriver en artikkel, ligger ansvar for nøyaktigheten av bibliografiske henvisninger hos forfatter(ne). Anerkjente, vitenskapelige tidsskrifter legger stor vekt på en gjennomarbeidet referanseliste (1–2).

Tidligere ba enkelte tidsskrifter om at første siden på alle referansene ble sendt inn sammen med manuset. Denne fremgangsmåten kunne også være en kontroll av hvorvidt forfatteren faktisk hadde lest den aktuelle artikkelen og ikke bare sammendraget.

I dag foreligger de fleste tidsskrifter digitalt og er lett tilgjengelige. Det er publisert mange artikler om feil i referanselisten, men færre artikler om feilsitering (*quotation*) (3–5). Studenter i alle aldre googler: «Jeg har bare lest et sammendrag av originalartikkelen, men siden det her er hentet fra Kreftforeningens hjemmeside, regner jeg med at studien er gjengitt riktig.»

Slike og liknende uttalelser forekommer under veiledning av sykepleierstudenter som arbeider med sine bacheloroppgaver. Hvis sykepleierstudentene ønsker å bruke sekundærkilder, forventer vi at de skal begrunne hvorfor og ta forbehold om korrekt gjengivelse.

«Det er viktig at sykepleierstudentene lærer seg kravene som stilles til vitenskapelig publisering.»

Det er viktig at sykepleierstudentene lærer seg kravene som stilles til vitenskapelig publisering. Ofte gjengis tekst der artikkelforfatteren blir oppgitt som kilde, men ved nærmere undersøkelse avslører vi at informasjonen ikke kom fra denne kilden, men fra en tidligere sitert kilde.

Feilsitat

I en artikkel vises det til at «32 av 220 (15,5 prosent) av pasientene i sykehus var alene i dødsøyeblikket». Referansen er en artikkel av Sørbye og Steindal (6). I denne aktuelle artikkelen var det imidlertid ikke referert til antall som døde alene. Artikkelen omhandlet 116, og ikke 220, pasienter. Dataene som det ble referert til, var upubliserte.

Slike feil er ikke bare uheldige for den som skriver, men også for forfatter(ne) det refereres til. Ved å lese originalartikkelen unngår man slike unødvendige feilskjær. Undersøkelser viser at alvorlighetsgraden av sitatfeil i tidsskrifter varierer. Sitatfeil kan avsløre at innholdet i den opprinnelige artikkelen ble motsagt eller var relatert til forfatterens påstand.

«Dårlig sitering reduserer kvaliteten på det akademiske arbeidet til forfatterne og tidsskriftet.»

Dårlig sitering reduserer kvaliteten på det akademiske arbeidet til forfatterne og tidsskriftet og reduserer verdien av publiserte artikler. Forekomsten av alvorlige feil skjer i alle typer fagfelleverderte sykepleietidsskrifter. Lange referanselister i artikler skrevet av en enkelt forfatter har ofte mange mindre sitatfeil. Tidsskrifter med høyt vitenskapelig nivå, kan også inneholde feil i indekseringen.

Feil i referansen

Stavefeil i forfatters navn er svært vanlig. Fornavn og mellomnavn kan bli etternavn og motsatt. Om forfatterens navn er riktig skrevet eller ikke, har mindre å si for det vitenskapelige innholdet i artikkelen, men for forfatteren selv kan det få konsekvenser. I dag vurderes en forskers produktivitet etter antall indekserte artikler. For andre forskere som skal benytte forfatternavn som søkeord, skaper også feilskrivning problemer.

Feil eller mangler på tidsskriftstittel, volum, nummer eller årstall kan gjøre det vanskelig for den enkelte forskeren å finne artikkelen. Feil i internettadresser kan være enda vanskeligere å nøste opp (7–8). Feil i referanser kan skape bibliografiske problemer i årevis.

Dette eksempelet er hentet fra en publikasjon i et nordisk tidsskrift: «I FNs menneskerettighetserklæring står det at et menneske har rett til ikke å dø alene.» I referanselisten var oppført «The Bill of Rights, 1948». Et par tastetrykk på verdensveven bekreftet at The Bill of Rights fra 1948 ikke inneholdt noe om de døendes rettigheter.

Forfatterne har sannsynligvis ikke lest originalteksten. Likevel handlet de i god tro. Dette sitatet, som kan oppfattes som en erklæring fra FN, har versert i det palliative miljøet siden midten av 70-tallet.

Feil spres raskt

I 1986 utga Gyldendal Norsk Forlag en oversatt versjon av *People in crisis* (9). I denne boken gjengis i 16 punkter «Erklæringen om den døendes rettigheter, som er vedtatt av FNs generalforsamling». På den tiden arbeidet jeg med en rapport om livets slutt på sykehjem og ønsket å vise til disse rettighetene (10).

I den aktuelle boken (9) var ikke de døendes rettigheter oppført på referanselisten, heller ingen årstall var nevnt. En parentes fortalte at rettighetene var sitert i *American Journal of Nursing*, 1975, s. 99. Med god hjelp fra biblioteket fant jeg frem til full referanse og fikk originalartikkelen via faks (11).

I 1999 la Livshjelpsutvalget frem sin innstilling (12). Her ble FNs erklæring om den døendes rettigheter «The Bill of Rights» omtalt, men uten kildehenvisning. Utvalget begynte å få spørsmål om når disse rettighetene ble vedtatt av FN og i hvilken forbindelse. Det ble søkt i ulike kanaler, men ingen kunne gi bekreftelse på at de var vedtatt i FN.

Når så feilsiteringen kommer igjen i 2010, hjelper verdensveven meg. *American Journal of Nursing* har lagt sine tidligere artikler ut som PDF-filer, og med bibliotekets kodeord tok det bare minutter før artikkelen var på min egen PC. «The Bill of Rights» ble utviklet på en workshop om den dødssyke pasienten og dens omsorgsperson.

Workshopen fant sted i Michigan og var ledet av Amelia J. Barbus. Hvordan kom FN inn? Etter et enkelt nettsøk kom Lee Ann Hoffs e-post opp på skjermen, og hun bekreftet raskt at hun var rette adressat. Aktuell dokumentasjon ble oversendt til Hoff. Hun beklaget sterkt ufullstendig referanse og skrev i sin e-post: «Thank you for this additional information. I will refer this to my editor at Routledge, Taylor and Francis in New York for corrections that may be necessary for next print run.»

Sannsynligvis hadde navnet «Bill of Rights» gitt assosiasjoner til FNs menneskerettighetserklæring, og feilen var bare blitt forplantet, uten motforestillinger. Den digitale hverdagen har på mange måter forenklet en forskers arbeid, men samtidig blir feilsiteringer raskt duplisert.

Gasparyan og medarbeidere (13) legger vekt på å inkludere etikk og relevans når det gjelder valg av referanser som blir benyttet i ulike artikler. Gosling (14) avslutter sin artikkel med F. Place jr.s råd fra 1916: «To err is human, to verify is necessary.»

Oppsummering

Erfaringer viser at bibliografiske feil kan reduseres. Benytt så få referanser som mulig. Ved gjennomgang av referanselisten er det fornuftig å ha originalartikkelen foran seg. Da kan man samtidig sjekke at det anliggende man har referert til i teksten, stemmer. Husk at de bibliografiske dataene i originalartikkelen kan ha et annet oppsett enn i det aktuelle tidsskriftet man ønsker å publisere i.

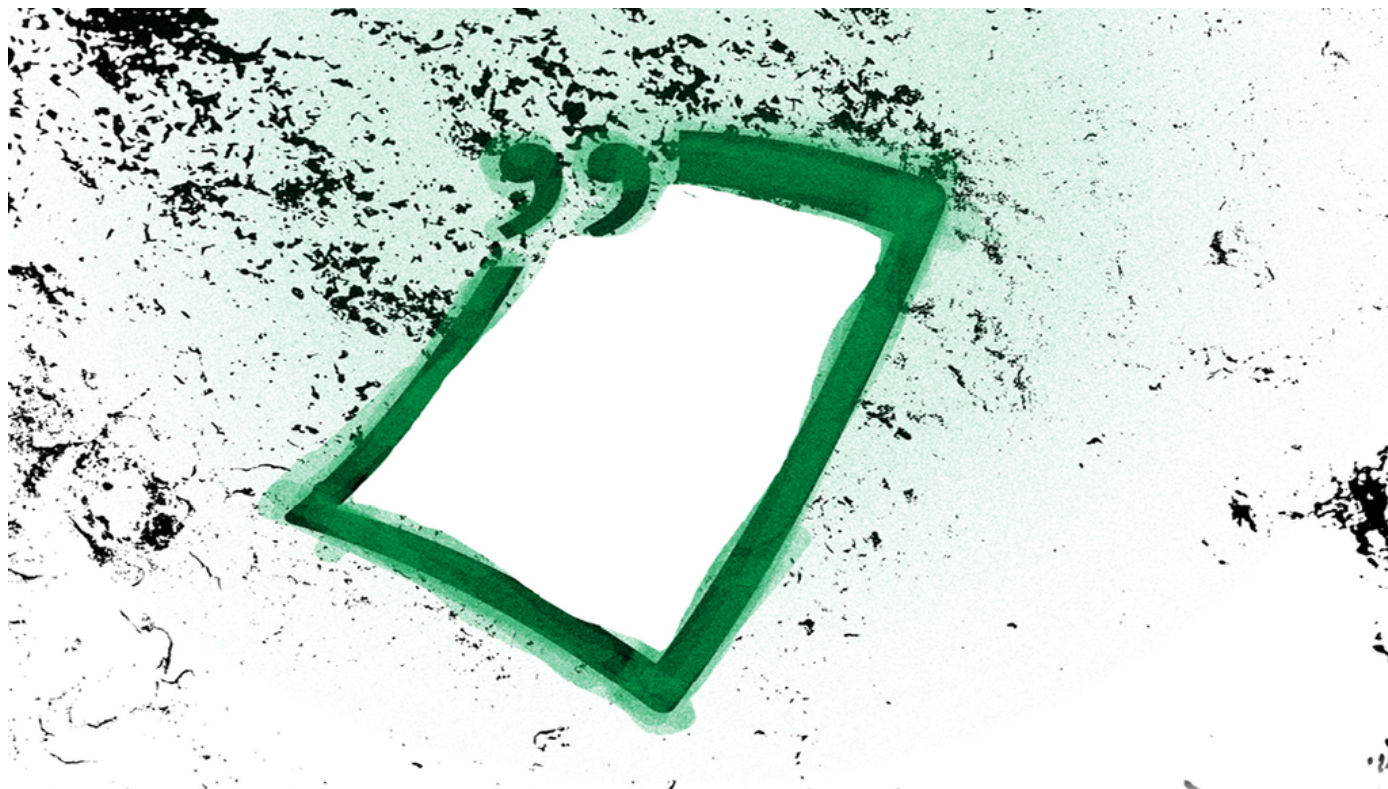
Artikkelen er en oppdatering av artikkelen som ble publisert i Forskningens ABC 2015: (1).

Referanser

1. Nicoll LH, Oermann MH, Chinn PL, Conklin JL, Amarasekara S, McCarty M. Guidance provided to authors on citing and formatting references in nursing journals. *Journal for Nurses in Professional Development*. 2018;34(2):54–9. DOI: [10.1097/NND.0000000000000430](https://doi.org/10.1097/NND.0000000000000430)
2. Masic I. The importance of proper citation of references in biomedical articles. *Acta Informatica Medica*. 2013;21(3):148–55. DOI: [10.5455/aim.2013.21.148-155](https://doi.org/10.5455/aim.2013.21.148-155)
3. Unver B, Senduran M, Unver Kocak F, Gunal I, Karatosun V. Reference accuracy in four rehabilitation journals. *Clin Rehabil*. 2009;23:741–5.
4. Mogull SA1. Accuracy of cited «facts» in medical research articles: A review of study methodology and recalculation of quotation error rate. *PLOS One*. 2017 september 14;12(9):e0184727. DOI: [10.1371/journal.pone.0184727](https://doi.org/10.1371/journal.pone.0184727)
5. Jergas H, Baethge C. Quotation accuracy in medical journal articles – a systematic review and meta-analysis. *PeerJ*. 2015;3:e1364. DOI: [10.7717/peerj.1364](https://doi.org/10.7717/peerj.1364)
6. Sørbye L, Steindal S. Omsorg for døende og deres pårørende – hva har endret seg i løpet av en 30-årsperiode? *Omsorg – Nordisk tidsskrift for palliativ medisin*. 2009;26(4):37–42.
7. Aronsky D, Madani S, Carnevale RJ, Duda S, Feyder MT. The prevalence and inaccessibility of Internet references in the biomedical literature at the time of publication. *J Am Med Inform Assoc*. 2007;14:232–4.
8. Oermann MH, Nordstrom CK, Ineson V, Wilmes NA. Web citations in the nursing literature: how accurate are they? *J Prof Nurs*. 2008;24:347–51.
9. Hoff LA. *Kriser å forstå og hjelpe mennesker i krise*. Oslo: Ad Notam Gyldendal; 1986.
10. Sørbye LW. *Respekt for livet – respekt for døden faglige og etiske utfordringer ved livets slutt i sykehjem*. Oslo: Statens institutt for folkehelse, avdeling for helsetjenesteforskning; 1988:5.
11. Whitman HH, Lukes SJ. Behavior modification for terminally ill patients. *Am J Nurs*. 1975;75:98–101.
12. NOU 1999: 2. *Livshjelp – behandling, pleie og omsorg for uhelbredelig syke og døende*. Oslo: Statens forvaltningstjeneste, Statens trykning; 1999.

13. Gasparyan AY, Yessirkepov M, Voronov AA, Gerasimov AN, Kostyukova EI, Kitas GD. Preserving the integrity of citations and references by all stakeholders of science communication. *Journal of Korean Medical Science*. 2015;30(11):1545–52. DOI: [10.3346/jkms.2015.30.11.1545](https://doi.org/10.3346/jkms.2015.30.11.1545)

14. Gosling CM, Cameron M, Gibbons PF. Referencing and quotation accuracy in four manual therapy journals. *Man Ther*. 2004;9:36–40.

OMFATTENDE NØYAKTIGHETSARBEID: En god artikkel har ikke slurvete og ufullstendig gjengitte referanser. *Illustrasjon: Sissel Vetter*